1

Jevnaldringsrelasjoner i barnehager:

Betyr mye for barns utbytte av barnehageopphold og for deres trivsel, men blir lite vektlagt i forskning og i praksis

(Fabes, Hanish,& Martin 2003, Os 2020)

2

FRI LEK?

FRIHET FRA HVA?

3

Ikke alle barn deltar i samspill og lek med andre barn

- Noen barn vandrer alene store deler av dagen (Eide, Winger, Wolf, & Dahle, 2017)
- Barn ekskluderes eller utsettes for andre ikke-akseptable handlinger fra andre barn i lek uten at ansatte oppdager det (Helgesen, 2017; Lund et al., 2015)

På tross av dette:
Nasjonal og internasjonal forskning finner at ansatte i svært liten grad involverer seg i barns lek og samspill

(Bjørnestad, Broekhuizen, Os, & Baustad 2019; Karlsen & Lekhal 2019, Kleppe 2017, Bratterud, Sandseter & Seland 2012, Os, 2020, Hernes, Myrvold, Gulpinar, Os, Winger & Zeiner, 2021)

4

Relasjoner mellom ansatte og barn og mellom barna: To sider av samme sak

Uheldig skille:

- Høy grad av vektlegging på individuell omsorg for småbarn i barnehager
- Småbarns jevnaldringsrelasjoner ofte skilt fra samspillet mellom ansatte og barn

5

Barn ser ut til å forventes å plukke opp sosiale ferdigheter på egen hånd

(File 1994)

6

7

Ansattes involvering i småbarns samspill med andre barn: Undersøkelse i 9 småbarnsgrupper i 9 barnehager

- Fokus på ansattes involvering i jevnaldringsrelasjoner i *fri lek* og under *måltider*
- 32 timer video-opptak
- 491 episoder som inneholder involvering i barnas samspill i fri lek og under måltid

- Mye eller lite involvering i barnas samspill?
- En del av hverdagslivet:
  - 2605 utsagn
  - 1,6 ganger pr. minutt
- Involveringen var i stor grad:
  - Individorientert
  - Direkte

8

9

Drop-in

- Fysisk tilstedeværelse
- Tilskuer
- Brannslukking - direkte
- Seriedyader
- Opptatt av eget samspill med ett barn
- De ansatte går …

10

Vedvarende involvering

Aktiv deltakelse:

Lek på puterommet

Aktiv distanse:

Å våkne med en venn

11

Vedvarende involvering (fortsettelse)

Materialforvalter:

På leting etter en veske eller var det en grønn hatt?

12

13

Regulering

- Gjerne i forbindelse med uoverensstemmelser mellom barn:
  - uenigheter om objekter
  - skade av andre barn
  - hensyn til andre barn
- Etiske reglers voktere

Mer opptatt av å skape ro enn å belyse etiske temaer

- Hvordan regulerer ansatte barna:
  - Direktiver
  - Mishagslyder
  - Lite spørrende

Funksjonell knapphet?

- Høy grad av individorientering

Uoverensstemmelser sees ofte som **ett** barns problem til tross for at det alltid nødvendigvis er **flere** barn som er involvert når uoverensstemmelser oppstår

Foreslår sjelden at barn kan dele objekter de er uenige om

14

Ulike tilnærminger i uoverensstemmelser

Oj, oj, oj …

(Stadig slåssing i en gruppe barn. Flere gråter og slår etter hverandre)

Ansatt: Oj oj oj [til Iris og stanser henne når hun slår etter Kent. Stefan kommer gråtende mot den ansatte. Iris kaster en kloss som treffer Kent]

Hva skjedde nå?

(Mange barn leker sammen. Pia gråter)

Ansatt: Hva var det som skjedde nå?
Harald: Terje slo.
Ansatt: Terje, hva var det som skjedde? Hvorfor er Pia er lei seg nå?

15

16

Samtale: Yes, but …

Rasmus:	Her er min mage (peker på magen sin).
Ansatt:	Ja. Det er din mage, men nå må du spise.
Rasmus:	Det er hans mage (peker på et annet barns mage).
Ansatt:	Hans mage ja … mmm. Ta en bit (gir Rasmus en skive brød).
	Rasmus reiser seg og står på stolen sin og peker på barna som sitter rundt bordet.
Rasmus:	Hans mage også, hans mage også og hans mage.
Ansattt:	Jada. Alle har mager. Nå må du spise.

17

Spørsmålet er ikke **OM** ansatte involverer seg i barns jevnaldringsrelasjoner

Det viktige spørsmålet er

HVORDAN

18

Ikke perfekt
– men god nok involvering

19

«The early childhood error»

Ansatte sørger for rom og materiell til lek
og så overlates leken til barna

(Bredekamp and Rosegrant 1992, Kontos 1999, Acar et al. 2017)

20

21

https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/75161/1/PhD--Ellen-Os--2020.pdf

22